

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ

Ἔχουμε ἀγῶνες σήμερα!

Τοῦ Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἀγωνίζεσθαι

Ἡ Ἐκκλησία μας δίνει ιδιαίτερη σημασία στή μνήμη, ἢ ὁποία σημειωτέον ὑπερβαίνει τὰ ὅρια αὐτοῦ πού ἡ ἐπιστήμη τῆς Ψυχολογίας ὀρίζει ὡς ψυχολογική λειτουργία τῆς μνήμης. Ἡ κάθε ἡμέρα, ἢ κάθε ἐβδομάδα καὶ κάθε μήνας, ὁλόκληρο τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος εἶναι ἓνα ἀδιάκοπο «μνημολόγιο». Μᾶς θυμίζει πρόσωπα, γεγονότα, συμβάντα πού ἔλαβαν χώρα ἔτσι ὥστε τὰ παρελθόντα καὶ τὰ μέλλοντα νὰ τὰ παροντοποιεῖ. Καὶ στὸ κοσμικὸ ἡμερολόγιο συνηθίζεται κάτι τέτοιο. Διεθνεῖς ὀργανισμοὶ ἐπίσης ἔχουν καθιερώσει παγκόσμιες ἡμέρες, ἔτη, δεκαετίες ἑορτασμῶν ἢ μνήμης γιὰ καταστάσεις πού ἡ ἀνθρωπότητα δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾷ καὶ πού ὀφείλει νὰ συνεχίζει τοὺς ἀγῶνες τῆς γιὰ τὴν ἐξάλειψή τους.

Ἐφέτος, λοιπόν, ὁ Ὄργανισμὸς Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἀφιέρωσε τὸ 2004 ὡς Διεθνὲς Ἔτος γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῶν ἀγῶνων κατὰ τῆς δουλείας καὶ ὑπὲρ τῆς κατάργησής τῆς. Ὑπευθυμίζουμε, ἐπίσης, ὅτι ἡ 23ῃ Αὐγούστου ἔχει καθιερωθεῖ ὡς Διεθνῆς Ἡμέρα ἐνθύμησης τοῦ δουλεμπορίου καὶ τῆς ἐξάλειψής του, ἢ δὲ 2α Δεκεμβρίου ὡς Διεθνῆς Ἡμέρα γιὰ τὴν κατάργηση τῆς δουλείας. Φαίνεται ὅτι ἡ ἐμπορία ἀνθρώπων ἀνθεὶ ἀκόμη καὶ σήμερα μὲ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο καὶ στή χώρα μας, γι' αὐτὸ στὶς ἀρχές Μαΐου ὁ ὑπουργὸς Δικαιοσύνης Ἀναστάσης Παπαληγούρας συνέστησε Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση καὶ τὴν καταπολέμησή τῆς, ἢ ὁποία ἀρχισε ἤδη τὶς ἐργασίες τῆς (βλ. ρεπορτάζ τῆς Ἑννυς Μαγιάση στὸν «Τύπο τῆς Κυριακῆς» τῆς 6ης Ἰουνίου 2004, σ. 79).

Γνωρίζουμε ὅλοι ὅτι ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση ἔκανε τὸ πρῶτο σημαντικὸ βῆμα στήν

Εὐρώπη πρὸς τὴν κατάργηση τοῦ θεσμοῦ τῆς δουλείας μέχρις ὅτου τὸ 1840 μὲ διάφορα νομοθετικὰ μέτρα καταργηθεῖ σὲ ὅλη τὴν Εὐρώπη (στὴ Ρωσία τὸ 1861, στὴ Β. Ἀμερικὴ τὸ 1865). Τελευταῖο κράτος σὲ ὅλο τὸν κόσμον, πού κατάργησε τὴ δουλεία εἶναι ἡ Αἰθιοπία τὸ 1923, ὅταν τῆς ἐτέθη ὡς ὅρος γιὰ νὰ γίνει μέλος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Βέβαια, τὸ προανάκρουσμα ὅλων αὐτῶν καὶ ἡ θεμελίωσή τους εἶναι τὸ πρωτοποριακὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὅτι «οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος» (Γαλάτας 3, 28). Τὸ ζήτημα ἀσφαλῶς εἶναι τί σημαίνει ἐλεύθερος καὶ τί τὸ «ὕμεις γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε» (5, 13) καὶ τί «τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ἢ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε» (5, 1); Ἐδῶ μᾶς θυμίζει ὅτι ἡ ἐλευθερία κατακτᾶται ἐν Χριστῷ καὶ τελικὰ ὅλοι εἴμαστε ἀπελευθεροὶ Χριστοῦ. Προτεραιότητα ἔχει ἡ ἐσωτερικὴ ἐλευθερία καὶ ἔπεται ἡ ἐξωτερικὴ. Ἀκόμη ὅτι καὶ χωρὶς ἐξωτερικὴ μπορεῖ νὰ ὑφίσταται ἡ ἐσωτερικὴ, αὐτὸ τὸ ἐλεύθερο φρόνημα, τὸ ἀδούλωτο πνεῦμα, πού σὲ θέτει ὑπεράνω πάσης δουλείας. Αὐτὸ ὅμως εἶναι ἀποτέλεσμα ἀγῶνος ὅπως καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀποτέλεσμα ἀγῶνων.

Δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ἄστοχο σ' ἓνα ἔτος ἀγῶνων ὅπως εἶναι τὸ 2004, τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων καὶ τῆς Ὀλυμπιάδας, νὰ τιμῶνται καὶ οἱ ἄλλοι ἀγῶνες, τὸ ἀγωνιστικὸ φρόνημα πού πρέπει νὰ μᾶς ἐμπνέει γιὰ ὅποιονδήποτε ἀγῶνα καλοῦμαστε νὰ ἀναλάβουμε. Εἶναι ἄλλωστε πολλὲς οἱ ἐκδοχὲς τοῦ «ἀγωνίζεσθαι». Μέχρι καὶ νὰ ποντάρεις στοὺς ἀγῶνες ἄλλων σὰν νὰ ἀγωνίζεσαι καὶ σύ. Εἶναι, ὅμως, ἀνόητο νὰ θεωρεῖς μιὰν «ἄσκησις ἐπὶ χάρτου» ὅπως εἶναι ἡ συμπλήρωση ἐνὸς δελ-

τίου προπό, ως αγώνα για τον οποίο οφείλεις να προετοιμασθείς, γιατί «έχεις αγώνα αύριο». Ευτυχέστερη, ίσως, είναι η πολιτική έκδοχή ενός κόμματος που προετοίμαζε τους οπαδούς του για την επόμενη ημέρα των εκλογών, ότι «έχουμε αγώνες αύριο». Κάθε άνθρωπος κάνει τον αγώνα του και γράφει ιστορία ή σχετικό βιβλίο. Και ο Άντολφος Χίτλερ με τον αγώνα του ξεκίνησε γράφοντας το «Mein Kampf» (Ο αγώνας μου). Το ζήτημα είναι το περιεχόμενο, το νόημα αυτού του αγώνα. Ένδιαφέρον είναι να δούμε αυτό το θέμα από πιό κοντά.

«Αγωνιστικές» ένασχολήσεις

Θά επιχειρήσουμε, λοιπόν, στη συνέχεια να σταχυολογήσουμε έκδηλώσεις και εκδόσεις που ασχολούνται με αυτό.

Σημειώνουμε κατ' αρχήν το Ι΄ Θεολογικό Συνέδριο Μεταπτυχιακών Φοιτητών του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών στη Χίο, 25 με 29 Ιουνίου έ.ε. Έχει ως τίτλο «Η έννοια του αγώνα: θεολογικές και φιλοσοφικές προσεγγίσεις» και τελεί υπό την αιγίδα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρών και Οίνουσων κ. Διονυσίου.

Ο αγώνας, αν προσεγγισθεί με την έννοια των γυμναστικών αγώνων που περιλαμβάνονται στους Ολυμπιακούς, συσχετίζεται με την έννοια του αθλητισμού, της άθλησης. Παρουσιάζει λοιπόν εξαιρετικό ενδιαφέρον ένα Συνέδριο στο Πολιτιστικό Κέντρο «Ελληνικός Κόσμος» του Ίδρυματος Μείζονος Ελληνισμού, 26 έως 29 Μαΐου: «Αθλητισμός, κοινωνία και ταυτότητα», στο οποίο διερευνάται ο ρόλος του αθλητή σε διάφορα κοινωνικά και ιστορικά πλαίσια όσο και η σύνθετη ιδιότητα του αθλητισμού που μπορεί να παίξει κα-

θοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της ταυτότητας στη βιομηχανική και μεταβιομηχανική κοινωνία.

Το άθλεισθαι έχει και μεταφορική έννοια, αναφέρεται και στην πνευματική γυμνασία. Γι' αυτό και ο Σύλλογος Όρθοδοξου Ίεραποστολικής Δράσεως «Ο Μέγας Βασίλειος» στις παραμονές του 2004 όργάνωσε το 44ο Παιδαγωγικό Συνέδριό του με θέμα «Ολυμπιακοί αγώνες και πνευματική γυμνασία». Το πρόγραμμα και τὰ συμπεράσματα δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό «Κοινωνία», τεύχος Ιανουαρίου-Μαρτίου 2004, σ. 96-98.

Τη διάχυτη στην Άγία Γραφή εικόνα του αθλητή, του αγώνα, επιχειρεί να προβάλλει και η αναμενόμενη κοινή έκδο-

Ζωγραφιά του Ιωάννη Βελισαρά, έτων 11, μαθητή του 8ου Δημοτικού Σχολείου Γαλασίου («Η Καθημερινή» 9 Νοεμβρίου 2003).

ση της Άγίας Γραφής (σχετικών χωρίων ιδιαίτερα της Καινής Διαθήκης) έκ μέρους της Βιβλικής Έταιρίας και της Έκκλησίας της Ελλάδος με εικονογράφηση του πρωτοπρεσβυτέρου, ιατρού, θεολόγου και ζωγράφου π. Σταμάτη Σκλήρη.

Μιά μικρή συνοπτική παρουσίαση της διδασκαλίας της Όρθοδοξου Έκκλησίας για το ανθρώπινο σώμα, καθώς επίσης και για την άσκηση και την άθληση που συνδέονται με το σώμα του ανθρώπου, επιχειρεί και ο σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Άγίου Βλασίου κ. Ίερόθεος στο γραμμένο στα άγγλικά βιβλίο του, «Το σώμα του ανθρώπου, η άσκηση και η άθλησή του», στις εκδόσεις της Άποστολικής Διακονίας.

Μιά άλλη ενδιαφέρουσα έκδοση είναι και «Το αλφαβητάρι των Όλυμπιακών Αγώνων» μιὰ κοινωνική και θεολογική προσέγγιση, στις ίδιες εκδόσεις από τον Δρ. Θεολογίας Κωνσταντίνο Ζορμπά.

Τί να πρωτοαναφέρει κανείς; Σημειώνου-

με μεταξύ άλλων τὸ 15ο Διεθνὲς Συμπόσιο Φιλοσοφίας γιὰ τὴν «Ὑπεροχὴ καὶ τὴν τελειότητα σώματος καὶ ψυχῆς στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ παράδοση» ἢ τὴν 15ῃ Συνάντηση Λόγου καὶ Τέχνης ἀναφορικὰ μὲ «Τὸ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα στὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ».

Στὸν ἀγῶνα ὑπεμφαίνεται καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς. Αὐτὴ τὴν πτυχή ἐξετάζει στὸ πρῶτο παγκόσμιο ὀλυμπιακὸ συνέδριο Φιλοσοφίας ἢ Διεθνῆς Ἑταιρεία ἑλληνικῆς φιλοσοφίας σὲ συνεργασία μὲ ἄλλους φορεῖς, ποὺ ἔχει ὡς τίτλο «Φιλοσοφία, ἀνταγωνιστικότητα καὶ ἀγαθὸς βίος» (Σπέτσες, 27 Ἰουνίου μὲ 4 Ἰουλίου).

Ὅπως διαπιστώνεται μὲ ἀφορμὴ τὸ 2004, τὸ ἐνδιαφέρον δὲν ἐπικεντρώνεται μόνον στὴ σωματικὴ διάσταση τοῦ ἀγῶνα

καὶ τῆς Ὀλυμπιάδας. Προβλήθηκε ἐπίσης ἀρκετὰ καὶ ἡ «Πολιτιστικὴ Ὀλυμπιάδα» γιὰ νὰ προταχθεῖ μάλιστα ἡ ἰδέα ἐνὸς «Πολιτισμοῦ τῶν Πολιτισμῶν» καὶ ἄλλων συναφῶν ἐννοιῶν, ὅπως ἡ «ὀλυμπιακὴ ἐκεχειρία» (ἱστορία καὶ ἐπικαιρότητα), ἐκδήλωση ποὺ ὀργάνωσε τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν στὶς 24 Μαΐου ἢ ἡ «ὀλυμπιακὴ δημοκρατία», παρουσίαση τοῦ βιβλίου τοῦ καθηγητοῦ Ἑμμανουὴλ Μικρογιαννάκη στὸν «Παρνασσὸ» στὶς 4 Ἰουνίου ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸ ὄμιλο «Ἴων».

Θὰ ἦταν παράλειψή μας ἂν δὲν ἀναφέραμε τὸ Ἡμερολόγιο τοῦ 2004 τοῦ Ἐνοριακοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου Ἱ. Ναοῦ Εὐαγγελιστρίας Λευκάδος μὲ πρόλογο τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρου καὶ θέμα «Ἐκκλησία καὶ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες» καὶ ἐκτενὴ εἰσαγωγὴ τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου π. Γερασίμου Ζαμπέλη, στὴν ὁποία ὀμιλεῖ γιὰ τὸν «ἄνθρωπο-ἀθλητὴ», πρότυπο σὲ μιὰ ὁμάδα ἢ κοινότητα ἀθλητῶν, οἱ ὁποῖοι προέρχονται ἀπὸ ἄλλες

θρησκευτικὲς κοινότητες ἢ πολιτισμοῦς.

Οἱ «ἐπιθετικοὶ» προσδιορισμοὶ δίπλα στὸ οὐσιαστικὸ Ὀλυμπιάδα συνεχίζονται. Ἔτσι θὰ κλείσω τὸ σημερινὸ μου ἄρθρο μὲ ἀναφορὰ στὴν «Πνευματικὴ Ὀλυμπιάδα» τοῦ μοναχοῦ Γεωργίου Καυσοκαλυβίτου Ἀλευρᾶ, ἐνὸς βιβλίου ποὺ κυκλοφορήθηκε πρόσφατα ὡς ἔκδοση τοῦ ἰδίου τυπωμένο στὴν «Ἑπτάλοφο».

Νῦν ὑπὲρ πάντων... ἀγών! Σκίτσο τοῦ Ἡλία Μακρῆ ἀπὸ τὴν «Οἰκονομικὴ Καθημερινή» τῆς 6ης Ἰουνίου 2004.

Τὸ βιβλίο τὸ ἀφιερώνει «σ' ὅλους τοὺς Ἕλληνες ἀθλητὲς, σὲ ὅλους τοὺς ἀθλητὲς τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλους τοὺς «πνευματικούς» καὶ ἀγίους ἀθλητὲς μας». Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἴδιος ὑπῆρξε ἀθλητὴς στὴν πρώτη του νεότητα αἰσθάνεται ἰδιαίτερη σχέση μὲ τὸν Ἅγιο Νέστορα, προστάτη τῶν ἀθλητῶν καὶ πνευματικὸ

«Ὀλυμπιονίκης», ἐκφράζοντας μάλιστα τὴν εὐχὴ νὰ ἀνεγερθεῖ μὲ τὶς προσπάθειες τῶν ἀρμοδίων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγαπητῶν ἀθλητῶν στὸ ὄνομά του «τὸ πρῶτον» ἕνας μικρὸς Ἱερὸς Ναός.

Εἶναι ἐνδεικτικά, καὶ γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου, ὅσα σημειώνει στὸν Ἐπίλογο. «Περιποθῆτως θὰ ἤθελα αὐτὸ τὸ βιβλίο νὰ ἀποτελέσει ἕνα πνευματικὸ λιθαράκι ἀνάμεσα στὰ τόσα ἄλλα οἰκοδομητικὰ πολύτιμα βιβλία καὶ νὰ γευθοῦν πολλοὶ ἀδελφοί μου τὴν χάρη καὶ εὐλογία τῶν πνευματικῶν ἀθλητῶν καὶ ἐν προκειμένῳ τοῦ μεγάλου καὶ χαρισματικοῦ Γέροντος τῶν ἡμερῶν μας, τοῦ π. Πορφυρίου. Ἐπίσης οἱ πολὺ ἀγαπητοί μου φίλοι ἀθλητὲς καὶ ὑποψήφιοι Ὀλυμπιονίκες νὰ γευθοῦν λίγο ἀπὸ τὴ χάρη τῶν θείων ἀσκήσεων καὶ ἀγῶνων γιὰ τὸ Χριστὸ μας καὶ νὰ ἀξιωθοῦν νὰ τὸν ἀναζητήσουν καὶ νὰ τὸν ἀγαπήσουν» (σ. 229).

Συνεπῶς, «ἔχουμε ἀγῶνες σήμερα»! Καλὸ Καλοκαίρι.

